

Слобожанщини аж на Львівські землі»; Івана Франка «Остап Вишенський»: «Голова його могутня на худій, жилистій шиї гнулася сама вдалину, мов на гичці той гарбуз».

Отже, широке використання цього овочу в українських традиційних обрядових діях дає матеріал для подальшого вивчення та популяризації.

Калініченко Павло Вячеславович
Науковий керівник – канд. істор. наук, проф. Міносян А.С.
Державний біотехнологічний університет

ІВАН МАЗЕПА: ПОЛІТИЧНИЙ ПОРТРЕТ

Я обрав саме цю тему для дослідження, бо на мою думку Гетьман Війська Запорозького Іван Мазепа дійсно заслуговує пошани, так як він був дуже талановитим воїном, досвідченим дипломатом, людина з багатим внутрішнім світом, яким розумом та ерудованою вдачею.

Іван Мазепа- народився 20 березня 1639 року у селі Мазепниці, на Київщині Український військовий, політичний і державний діяч. Гетьман Війська Запорозького. Голова козацької держави на Лівобережній (1687-1704рр.) і всій Наддніпрянській Україні (1704-1709рр.) Представник шляхетського роду Мазеп-Колединських. Сподвижники Петра I, у проведенні зовнішньої та внутрішньої політики Росії наприкінці XVII на початку XVIII століття. Під час повстання Палія тимчасово контролював Правобережну Україну.

Іван Мазепа – колоритна фігура в українській історії. Він викликав різноманітні емоції у оточуваних при житті та великі розбіжності при оцінюванні вкладу в історію батьківщини у нащадків. Вороги його сприймали як зрадника та небезпечного політика, прихильники відзначали велике прагнення гетьмана до процвітання рідної землі. Далекоглядний дипломат та мудрий полководець, поліглот та людина, закохана в мистецтво, музикант та поет, ловелас та вірний сім'янин, символ прагнення до свободи – все це про відомого гетьмана України.

У 1655 році Мазепа зайняв посаду Чернігівського підчашого, а в 1669 році став ротмістром гвардії гетьмана Дорошенка. У 1674 році потрапив до запорізьких козаків, де через кілька років став генеральним осавулом. Іван Мазепа після обрання гетьманом намагався відновити авторитет гетьманства в Україні. Зробив великий внесок до економічно-культурного розвитку Лівобережжя, проводив курс на відновлення козацької держави, дбав не лише про економічну та військову могутність України, а й про її культуру, освіту, науку, мистецтво і зміцнення авторитету церкви. Вільно володів польською, італійською, німецькою, французькою, татарською, латинською мовами.

Служба при польському дворі та в уряді двох гетьманів Петра Дорошенка та Івана Самойловича вплинула на формування національних та політичних переконань майбутнього гетьмана України, який мріяв про відродження соборної, незалежної та культурно розвиненої держави. Отриманий досвід в міжнародних справах, впливові зв'язки в російських урядових колах, вольові якості характеру, блискуча європейська освіта та бездоганні манери допомогли Івану Мазепі у 1687 році стати гетьманом. На військовій раді він прийняв булаву з рук Самойловича.

Прагнення Івана розширити автономію Гетьманщини йшли в розріз із політикою російського царя Петра I. А завдяки Мазепі налагодження стосунків з Петром I таким чином врятувало країну від руйнування, яке загрожувало державі після перевороту у Московії 1689 року. Завдяки багатому досвіду грамотно вибудовувалась зовнішня політика гетьмана. Під час Північної війни Іван уклав угоду зі шведським королем Карлом VII, за якою Швеція мала забезпечити звільнення України з-під влади Москви, за допомогою українців у війні проти московитів. Уклавши цю угоду він зрадив Петру I. Після поразки в Полтавській битві (17 червня 1709р) відступив у Бендери (Молдова), де і помер у ніч на 22 вересня 1709 року.

Політична діяльність гетьмана Мазепи мала як критиків, так і прихильників. Навіть сучасні історики ставляться до неї неоднозначно. Та його меценатська, культурна діяльність безумовно варті уваги. Саме Іван Мазепа є найвідомішим українським гетьманом за межами

України: зокрема, в Америці та Європі. У російській історіографії Мазепа сприймається переважно як зрадник держави. В Україні Іван Мазепа вважається національним героєм. Український історик М. С. Грушевський охарактеризував перехід Мазепа до шведів так: «Політичний крок Мазепа був роздутий як вчинок небувалий та надзвичайний. Але насправді у цьому вчинку Мазепа та його однодумців не було нічого надзвичайного, нічого нового». До таких характеристик приєднуються і деякі російські історики. Вони пояснюють перехід Мазепа до шведів загрозою шведського вторгнення та недостатнім часом на підготовку оборони Лівобережжя російською армією, і що цей перехід був «відчайдушний кидок за примарною незалежністю».

Іван Мазепа – досить суперечлива особистість в українській історії. Мусимо визнати, що для України він зробив чимало. Період його правління характеризувався відродженням гетьманської України, передусім Києва – її духовного центру, розвитком культури, а також піднесенням соціального та релігійного життя. За його гетьманства активно видавалися українські твори. В історії України не часто таке спостерігалось, за сприяння Івана Мазепа в Україні того часу почалось "культурне відродження", яке охопило не тільки мистецтво та архітектуру, а й філософію, теологію, літературу та науку. Цікаво, що у той час якраз виник новий напрям в українському мистецтві – українське барокко, яке ще називали мазепинським.

Гетьман Війська Запорозького Іван Мазепа дійсно заслуговує пошани, так як він був дуже талановитим воїном, досвідченим дипломатом, людина з багатим внутрішнім світом, яким розумом та ерудованою вдачею. Інтелектуал Іван Мазепа та його біографія займає цілком законне місце, так як він зробив багато чого для нашої України.

Калініченко Артем Сергійович
Науковий керівник – канд. істор. наук, проф. Міносян А.С.
Державний біотехнологічний університет

СИМОН ПЕТЛЮРА: ПОЛІТИЧНИЙ ПОРТРЕТ

1879, 22 травня – у Полтаві народився Симон Петлюра, журналіст, літературний і театральний критик, діяч, що став символом українського визвольного руху. Голова Директорії, Головний Отаман військ і флоту УНР. Народився в сім'ї міщан козацького походження.

Початкову освіту здобув у церковно-парафіяльній школі. 1895 року вступив до Полтавської духовної семінарії. Захоплювався історією, хоромим співом, грою на скрипці, літературою. Гарно співав, грав у виставах. Світогляд юнака формувався під впливом Шевченкового «Кобзаря», творів Котляревського й історичної літератури. Із 1898-го належав до таємного українського самоосвітнього гуртка, 1900 року познайомився із харківським адвокатом Миколою Міхновським, автором брошури «Самостійна Україна». Петлюра стає активним членом Революційної української партії. 1901-го брав участь у Всеукраїнському студентському з'їзді, представляв громаду духовної семінарії. у 1901 р. Виключений з семінарії через революційний і "мазепинський" дух – участь в організації виступу в семінарії композитора Миколи Лисенка.

Рятуючись від арешту, Симон Петлюра у 1902 році виїхав із приятелем Прокопом Понятенком на Кубань. У Катеринодарі (нині Краснодар) вчителював. Однак невдовзі був заарештований за діяльність у Чорноморській вільній громаді (Кубанській організації РУП) і поширення антиурядових прокламацій. Згодом його відпустили але як "неблагонадійному" заборонили викладати. Тож кубанський історик, член-кореспондент Російської АН Федір Щербина запропонував упорядковувати архів Кубанського козацького війська. Там Петлюра зарекомендував себе як кваліфікований працівник.

Після політичної амністії в Російській імперії та повернення додому, їде до Петербурга, де знову долучається до політичної боротьби. 1911 року перебирається до Москви – тут на нього чекає наречена Ольга Більська, полтавка, студентка Московського університету.